

МОДЕЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Незважаючи на те, що в Україні система регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності у цілому сформована, вона потребує суттєвих змін. Доцільною вважаємо модель взаємодії держави та громадських професійних організацій, при якій повинен бути створений незалежний орган у вигляді неприбуткової організації, наприклад, Інститут методології та організації бухгалтерського обліку і звітності (далі – Інститут). До функцій Інституту повинні відноситися: розробка проектів національних П(С)БО, методичних рекомендацій та роз'яснень із окремих питань ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності, а також методологічна підтримка застосування МСФЗ. Безпосередньо за державою слід залишити повноваження визначати стратегію розвитку бухгалтерського обліку і фінансової звітності, затверджувати нормативно-правові документи та здійснювати розробку вимог до подання фінансової звітності й контрольні функції виконання норм законодавчих актів.

Засновниками Інституту могли би виступити союзи, спілки та асоціації підприємств, банків та інших установ, професійні організації бухгалтерів та аудиторів, які зацікавлені в отриманні якісної інформації про діяльність суб'єктів господарювання.

Безпосередньо розробку проектів нормативно-правових документів, включаючи П(С)БО, здійснюватиме Національна рада з методології обліку та фінансової звітності (далі – Рада) як орган Інституту, що буде діяти на підставі його Статуту та Положення про Раду. Таким чином, процес розробки та затвердження нормативно-правових документів із питань бухгалтерського обліку і фінансової звітності виглядав так, як описано нижче.

Міністерство фінансів України в особі Управління методології бухгалтерського обліку в межах своїх повноважень щодо розроблення стратегії розвитку національної системи бухгалтерського обліку та Інститут відповідно до своїх цілей здійснюють моніторинг чинної системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні та виявляють «вузькі» місця, що потребують регулювання. Далі Рада починає вивчення зазначеного питання. Для розробки проектів документів на договірних засадах залучаються фахівці наукових

установ, міністерств, відомств та інших організацій. Наукові установи також можуть виступати ініціаторами розгляду проектів документів, які є результатами наукових досліджень. Дослідження із зазначеного питання не повинно тривати менше 6 місяців.

Рада приймає проект нормативного документа для попереднього розгляду і доручає двом рецензентам із членів Ради вивчити проект і подати висновки про відповідність документа нормативній базі з бухгалтерського обліку та його науковий рівень. Попередній розгляд проекту в Раді триває до двох місяців із дня його подання. Офіційні рецензенти після вивчення проекту подають до Ради висновки, в яких встановлюється ступінь обґрунтованості положень проекту. В разі схвалення рецензентами проекту документа він розміщується на веб-сайті Ради для публічного обговорення, яке триватиме не менше трьох місяців. Рада аналізує всі отримані зауваження і допрацьовує документ для остаточного затвердження. Узгодженим вважається проект, прийнятий відкритим голосуванням, якщо за нього проголосувало не менше 2/3 голосів від загального числа членів Ради. Рішення Ради оформляється протоколом і підписується особисто кожним членом. Узгоджений Радою проект документа передається до Мінфіну України для затвердження та подальшої реєстрації у Міністерстві юстиції.

Запропонована модель регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні матиме такі переваги:

1) розробка нормативних документів здійснюватиметься висококваліфікованими фахівцями, які мають великий досвід із складання, аудиту та використання фінансової звітності, що забезпечить врахування інтересів та запитів пріоритетної групи користувачів;

2) відновиться механізм впливу на практику ведення бухгалтерського обліку досягнень наукової думки через включення найкращих ідей, що апробовані на практиці, у нормативні акти;

3) до створення нормативно-правової бази бухгалтерського обліку і фінансової звітності буде залучена громадськість, що сприятиме забезпеченню прозорості та ясності документів, які прийматимуться;

4) розподіл функцій розробки й затвердження нормативних документів дозволить демократизувати процес регулювання бухгалтерського обліку.

Перераховані вище заходи сприятимуть повноцінному використанню принципу пріоритету сутності над формою під час розробки вітчизняної нормативно-правової бази та її гармонізації з МСФЗ, зберігши при цьому можливість прийняття самостійних рішень, пов'язаних з розвитком національної системи фінансової звітності.